

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

IHN-taudin epidemia Ahvenanmaalla

Hanna Kuukka-Anttila

ylitarkastaja

eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Kalaterveyspäivä

24.3.2022

IHN

- IHN - tarttuva vertamuodostavan kudoksen kuolio
- Lakisääteisesti vastustettava, C-luokan eläintauteihin luokiteltu tauti
- Aiheuttaja Rhabdovirus (RNA-virus)
- Luetteloidut alttiit lajit: kirjolohi, lohi, nieriä, harmaanieriä ja puronieriä (Suomessa esiintyvistä lajeista)
- Useita levittämään kykeneviä lajeja, mm. särkikalat, kuha, hauki ja ravut
- Tartunta voi jäädä pysyvästi esiintyväksi, jos leviää luonnonkaloihin
- Aiheuttaa oireita, kun veden lämpötila on 10–15 astetta.
 - Hermosto-oireet käytöksessä, tumma väri, pullistuneet silmät, verenvuodot vatsaontelossa ja iholla

IHN-virus

- Herkästi hajoava vaipallinen virus.
- Herkkä korkeille lämpötiloille, voi säilyä viikkoja +15°C asteisessa vedessä, tunteja +32°C asteisessa, ja yli 55°C asteessa alle minuutin.
- Herkkä yleisimmille desinfektioaineille (Virkon S, Parvocide).
- Herkkä myös UV-valolle.

- Kuolleisuus tavanomaisesti suurinta alle 2 kk ikäisillä kaloilla, kun veden lämpötila on 10-15°C
- Poikasten kuolleisuus voi olla jopa 100 %, isommilla kaloilla harvoin yli 20-30 %
- Inkubaatioaika 1-3 viikkoa laitoksella (talvella jopa 3 kk)
- Tautiin ei ole olemassa lääkettä eikä toimivaa rokotetta

Levinneisyys

- Esiintyy Pohjois- ja Väli-Amerikassa, Aasiassa, monissa Euroopan maissa ja Venäjällä
- Ei koskaan vielä Brittein saarilla, Norjassa, Islannissa, Ruotsissa
- Suomessa todennäköisesti venäläistä alkuperää ollut epidemia talvella 2017-2018 (genotyyppi U)
- Tanskassa toukokuussa 2021, eurooppalainen virustyyppi (genotyyppi E)

IHN **vapaat** alueet ja alueet, joilla on todettu **tartuntaa** aikavälillä 2017-nyt. Valkoisten alueiden tieto puuttuu. Lähde: Oie 2022

Oie:lle ilmoitetut tartunnan vapailla alueilla viimeisen 5v aikana. Lähde: Oie 2022

IHN-tauti Ahvenanmaalle

- Toukokuussa 2021 Tanskan viranomaisilta tieto, tartuntapitopaikan kaloja siirretty kevään aikana Suomeen
- Tarkastus ja näytteenotto vastaanottaneissa pitopaikoissa → **IHN**
- Ei ilmoitettu oireita tai kohonnutta kuolleisuutta
- Viranomaisen näytteenotossa nähtiin joitain kymmeniä poikkeavasti uivia kaloja ja silmämääräisessä tarkastelussa näissä myös ulkoisia oireita

Hermosto-oireet
käytöksessä, tumma
väri, pullistuneet silmät,
verenvuodot
vatsaontelossa ja iholla

Kuvat: Riikka Holopainen, Ruokavirasto

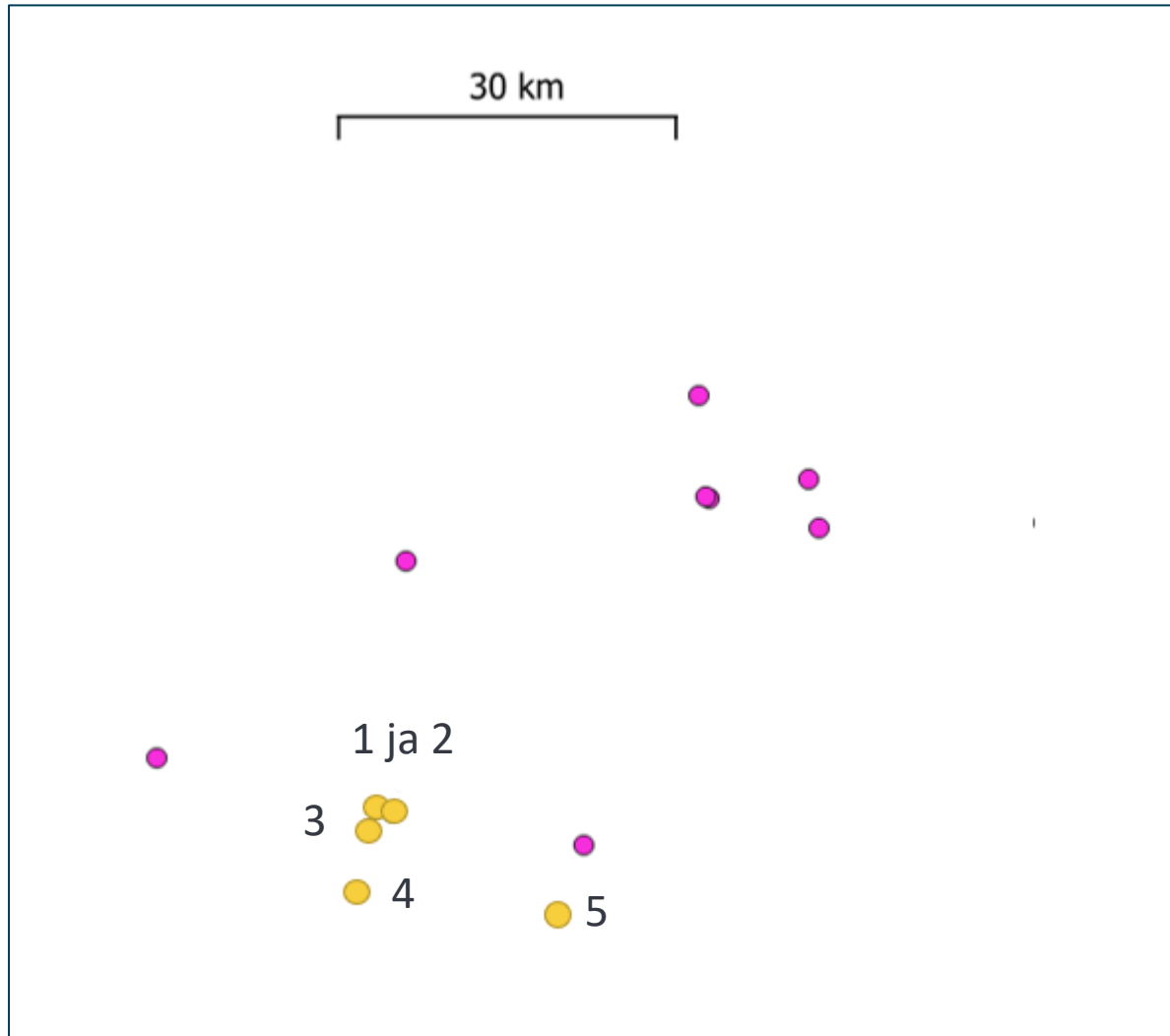

Tartunnan leviäminen

- Tartunta levisi Tanskasta tuoneista 2 pitopaikasta kolmeen muuhun
- Kalasiirrot Ahvenanmaalla
- Villit kalat
- Hylkeet, linnut
- Tartunta veden välityksellä
- Muu vene- yms. liikenne

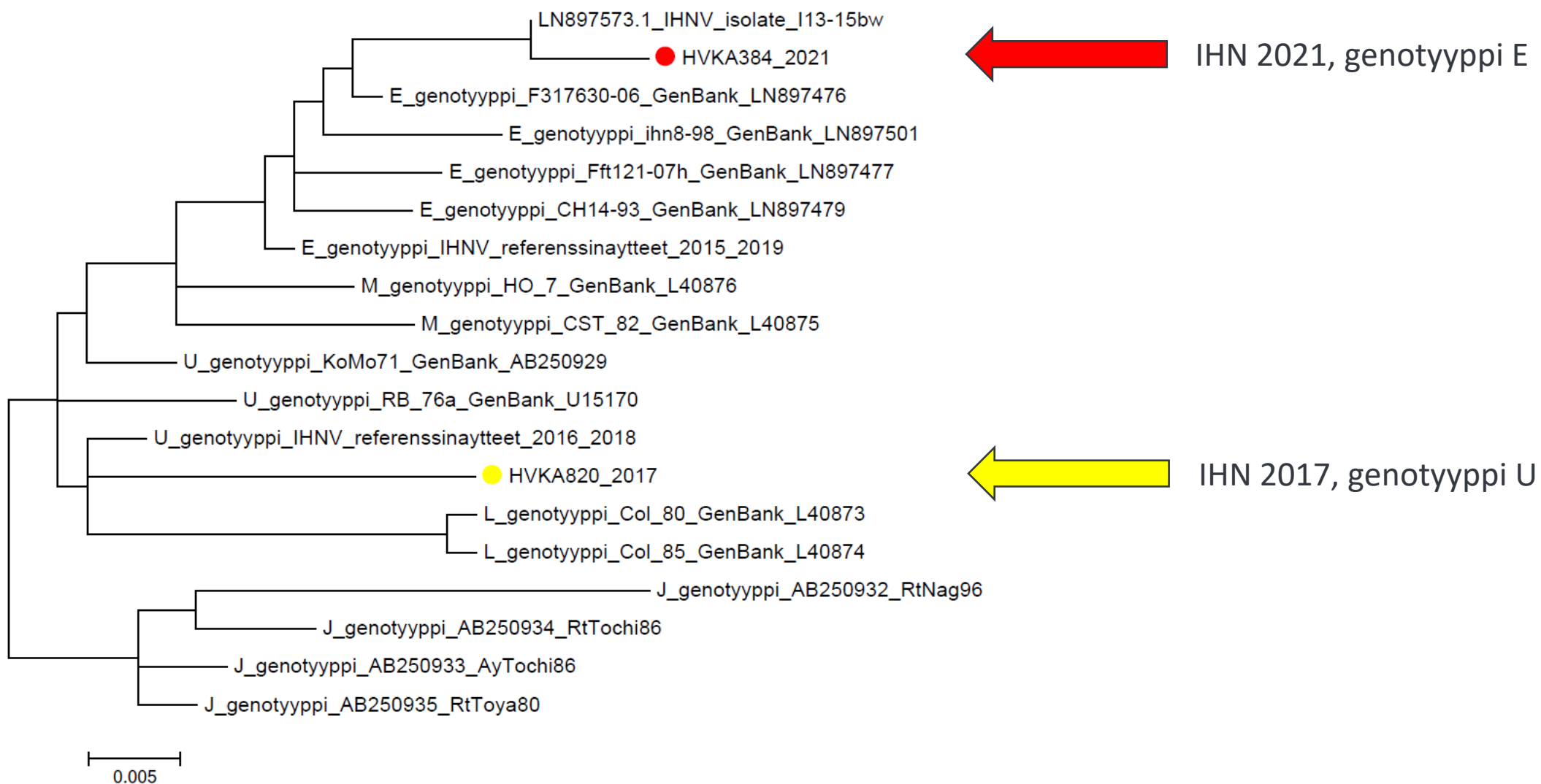
Tartunta Ahvenanmaalla

Tartunnan saaneet pitopaikat ja lähimmät pitopaikat, joissa pidettiin lohikaloja 2021.

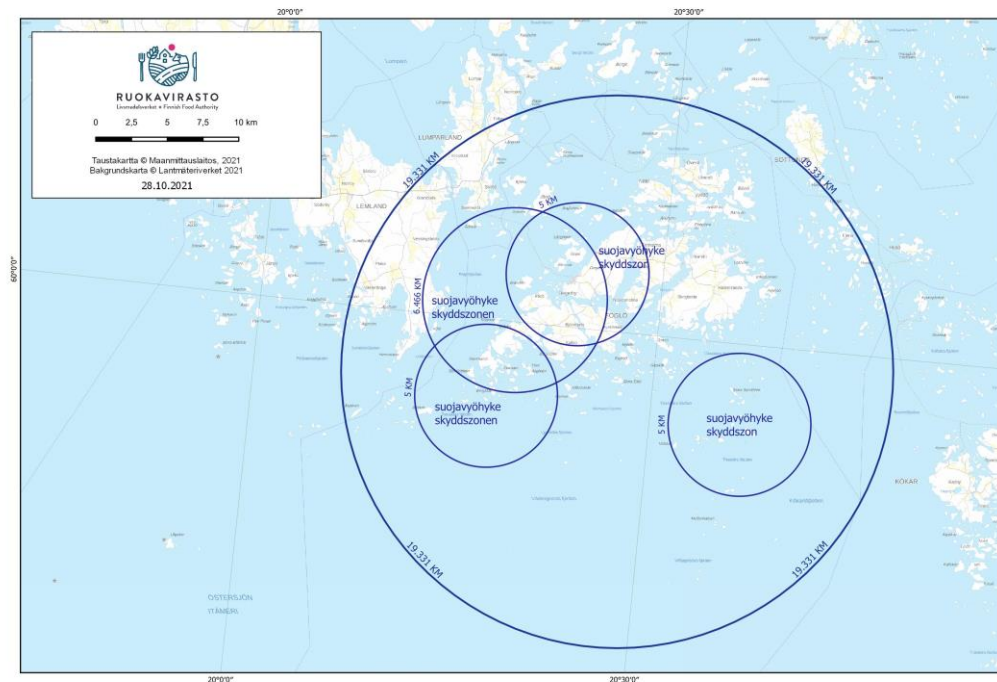
IHN 2021 vs. IHN 2017

Viranomaistoimet

- Rajoittavat määräykset pitopaikoille
- Epidemiologinen selvitys
- Kontaktien tarkastus ja tutkiminen
- Rajoitusvyöhykkeet ja niiden aluetta koskevat määräykset
- Ilmoitukset Suomessa, EU:ssa ja Oie:lle
- Tartuntapitopaikkojen IHN-taudille alttiin kalat määrättiin lopetettavaksi tai teurastettavaksi
- Määräys tartunnan hävittämiseksi (kaluston ja välineistön pesu ja desinfiointi)
- Kesannointi
- Hävittämisohjelma

Kalojen lopetus ja hävitys

- Lopetus tapahtui sumppuveneessä hiilidioksidilla
- Lopetettujen kirjolohien kokonaismäärä n 500 000 kg
- Osa kirjolohista teurastettiin, n 900 000 kg

- Tartunnan hävittäminen kalustosta ja välineistä (Casperin esitys)

Tilanne

- Saneeraustyöt on loppuillaan
- Kirjoloihen kasvatus alkaa uudestaan keväällä
- Rajoitusvyöhykkeen alueella aloitetaan 2-vuotinen seuranta IHN-vapaan aseman palauttamiseksi
- Luonnonvaraisia kaloja tutkitaan
- Korvausasiat käsittelyssä

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos!